

Domestic Violence in Thai Society: Causes, Preventive and Corrective Actions¹

Theeravut Ninphet²

Received: May 07, 2018

Accepted: May 25, 2018

Abstract

Domestic violence issue has been a chronic problem in Thai society and its results lead to pain and suffering for the victim. The formation of the domestic violence behavior can be explained through various theories either sociological or psychological: Psychoanalytic theory, Social Learning theory, Sub-Culture of Violence theory, Family Symbolic Interaction theory, Family Development theory, Feminist Family theory, and Resource theory. These theories describe the causes of domestic violence at an individual level that happens by the aggressive instinct of a human; it is without reason and conscience. Also, it includes imitation of aggressive behaviors at the family level. This describes the causes of violence that result from the inherited behavior and culture of violence from parents. In addition, the family relations are diminished and occurrence of maybe there. ~~sexual abuse~~ It includes resource management by creating family authority and community. In the dimension of community, causes of domestic violence arise from community conditions and cultural community. It also has a macro dimension that is related to the family or as a consequence of domestic violence. According to theoretical perspectives, there are four levels of the way to prevent family violence in Thai society that consist of 1) personal violence prevention focuses on implantation of reasoning, promoting virtue and merit, imitating appropriate behaviors; 2) family violence prevention that emphasizes strong family relationships. It also promotes the transmission of good beliefs and values from generation to generation; 3) community violence prevention that focuses on the participation of people in the community. It also includes managing community environment that supports in preventing problems; and 4) national violence prevention that emphasizes the integration of operation from all sectors in order to drive the implementation simultaneously. All these approaches are expected to ensure the stability of the institution of family for sustainable development in the Thai society.

Keywords: domestic violence, violence prevention

¹ Academic Article.

² Instructor (Level 2), Department of Instructor, Faculty of Social Science, Royal Police Cadet Academy.
E-mail: theeravutn@yahoo.com

ความรุนแรงในครอบครัว: การวิเคราะห์สาเหตุและการป้องกันปัญหาในสังคมไทย¹

ธีรวิทย์ นิลเพ็ชร²

บทคัดย่อ

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมไทยมาช้านาน ผลของความรุนแรงในครอบครัวก่อให้เกิดความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรง ทั้งนี้ การอธิบายการก่อรูปของพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว อธิบายได้โดยแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายทั้งแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีวิวัฒนาการของสังคม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว ทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว ทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม และทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากร แนวคิดทฤษฎีเหล่านี้ใช้อธิบายสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวทั้งในระดับบุคคล ที่มองว่าความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากการที่บุคคลใช้สัญชาตญาณแห่งความก้าวร้าวรุนแรงโดยไม่สามารถใช้เหตุผล และมโนธรรมควบคุมได้ รวมไปถึงการเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงในระดับครอบครัว อธิบายสาเหตุของความรุนแรงว่าเกิดจากการสืบทอดพฤติกรรมและวัฒนธรรมความรุนแรงจากพ่อแม่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ขัดแย้ง การกดขี่สตรีจากความเชื่อที่ว่าชายเป็นใหญ่ และการจัดสรรทรัพยากรในเชิงการสร้างอำนาจในครอบครัว ในระดับของชุมชน อธิบายสาเหตุของความรุนแรงว่าเกิดจากสภาพชุมชน และวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งนอกเหนือจากนี้ ยังมีสาเหตุความรุนแรงในสังคมระดับมหภาคที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังคงอยู่ต่อไป จากการอธิบายสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวผ่านมุมมองแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ได้ให้ข้อเสนอการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การป้องกันความรุนแรงในระดับบุคคล เน้นการปลูกฝังการใช้เหตุผลและการส่งเสริมจริยธรรม และการเลือกเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม 2) การป้องกันความรุนแรงในระดับครอบครัว เน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว รวมไปถึงการส่งเสริมให้เกิดการส่งผ่านความเชื่อและค่านิยมที่ดีงามและถูกต้องจากรุ่นสู่รุ่น 3) การป้องกันความรุนแรงในระดับชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รวมไปถึงการจัดสภาพชุมชนให้เอื้อต่อการป้องกันปัญหา และ 4) การป้องกันความรุนแรงในระดับชาติ ที่เน้นการบูรณาการการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งแนวทางทั้งหมดนี้คาดหวังให้เกิดความมั่นคงของสถาบันครอบครัวของสังคมไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว การป้องกันความรุนแรง

¹ บทความวิชาการ

² อาจารย์ (สบ 2) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Email: theeravuthn@yahoo.com

บทนำ

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาที่คงอยู่ในสังคมไทยอย่างมิได้เบาบางลง มีหน้าซ้ำยังมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันที่สื่อออนไลน์กลายเป็นสื่อกระแสหลัก จึงกลายเป็นกระຈกสะท้อนให้เห็นภาพสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว กลายเป็นภาพซ้ำที่ยังไม่เลือนหายไปจากสังคมไทย แม้จะมีความพยายามของรัฐเพื่อที่จะขจัดปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้จาก ในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อสตรี เด็กและความรุนแรงในครอบครัว (หทัยรัตน์ มาปราณี, 2554: 163) การกำหนดมาตรการดังกล่าวได้รับการคาดหวังว่าจะสามารถบรรเทาปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ แต่จากสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวเรียงลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนความรุนแรงเกิดขึ้น 1,295 ราย ปีถัดมาคือ พ.ศ. 2557 ความรุนแรงลดลงเหลือ 911 ราย ปี พ.ศ. 2558 กลับเพิ่มขึ้นเป็น 1,209 ราย และในปี พ.ศ. 2559 ลดลงเหลือ 846 ราย (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ทรงกับทุด ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในด้านสุขภาพ เสรีภาพ ชื่อเสียง และทรัพย์สิน ของผู้ถูกระทำและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวนั้น (พิชญาภา เจียมแท้, 2555)

สภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นมีเพียงส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวทั้งตัวผู้กระทำและผู้ถูกระทำ ความรุนแรง แต่ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันสำคัญในการขัดเกลาและหล่อเลี้ยงให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงมิใช่เรื่องส่วนบุคคลอีกต่อไป แต่เป็นประเด็นสาธารณะที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจและร่วมค้นหาแนวทางป้องกันแก้ไข หรืออาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทุกระดับทั้งภาครัฐ และองค์กรเอกชน ไปจนถึงภาคประชาสังคมเพื่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ บทความนี้จึงจะนำเสนอให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก เป็นการอธิบายความหมายและลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์สาเหตุความรุนแรงในครอบครัวผ่านมุมมองแนวคิดทฤษฎีจากศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการก่อรูปพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว และส่วนสุดท้าย เป็นการเสนอแนวทางการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่ได้มาจากการวิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรงผ่านมุมมองแนวคิดทฤษฎี ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายสำคัญของการเขียนบทความนี้ เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์จากการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีจากศาสตร์ต่าง ๆ สู่การปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงสำหรับบริบทครอบครัวไทย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาวนซ้ำไปมาและดำเนินไปมากกว่าที่เป็นอยู่

ความหมายและลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงความหมายของความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเปรียบเทียบความหมายความรุนแรงจากมุมมองของศาสตร์ต่าง ๆ และจะเชื่อมโยงไปถึงลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นสำคัญ

1. ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดครองธรรม ให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท (วุฒิชัย เปียแดง, 2553) ซึ่งหากสื่อความหมายความรุนแรงตามศาสตร์ต่าง ๆ จะมีความหมายที่มีความเฉพาะในศาสตร์นั้น (พิชญาภา เจียมแท้, 2555: 7-8) ดังเช่น

1) ความรุนแรงในครอบครัวตามความหมายด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา หมายถึง กระบวนการใช้ความรุนแรงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของผู้กระทำ ในการให้ได้มาซึ่งอำนาจครอบงำและควบคุมบุคคลในครอบครัว หรือให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลในครอบครัว อันเนื่องมาจากอารมณ์แปรปรวนของตน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว หากไม่ได้รับการแทรกแซงและควบคุมอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดความรุนแรงขึ้น

2) ความรุนแรงในครอบครัวตามความหมายด้านกฎหมาย มีความหมายที่แคบกว่าด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา และเน้นไปที่ลักษณะและผลของการกระทำผิด โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้นิยามความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่าหมายถึง การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือการกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

โดยสรุป ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การใช้ความรุนแรงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของผู้กระทำ หรือให้ได้มาซึ่งอำนาจควบคุม ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ ขอบเขตของความรุนแรงในครอบครัวจะกว้างขวางแตกต่างกันเพียงใดขึ้นอยู่กับการใช้ความหมายตามศาสตร์ต่าง ๆ ความหมายที่กล่าวถึงข้างต้น ชี้ให้เห็นปลายเหตุของความรุนแรงที่จบลงด้วยความทุกข์ทรมานแก่ผู้ถูกกระทำ ซึ่งสำหรับสังคมไทยเป็นที่น่าสนใจว่ารูปแบบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีลักษณะเช่นไร หรือมีขอบเขตของความรุนแรงกว้างขวางเพียงใด

2. ลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นลักษณะของความรุนแรงที่จำแนกตามลักษณะของผลที่เกิดต่อผู้ถูกกระทำ ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย ที่ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายแก่ร่างกายจากการกระทำรุนแรง 2) ความรุนแรงทางจิตใจ ที่ผู้ถูกกระทำเกิดความทุกข์ทางจิตใจจากการก่อกวนความรุนแรง อันไม่เกิดจากการทำร้ายร่างกาย 3) ความรุนแรงทางเพศ เป็นความรุนแรงที่ผู้ถูกกระทำถูกล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ และ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย/การละเลยและทอดทิ้ง เป็นความรุนแรงที่มีผลให้ผู้ถูกกระทำรู้สึกถึงการสูญเสีย ถูกละเลย หรือทอดทิ้งจากผู้ก่อความรุนแรง (สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558)

จากการสำรวจปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของไทยในปี 2554 - 2559 ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2560) พบว่า ความรุนแรงทางร่างกาย เป็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่พบมากที่สุดตลอด 6 ปีที่ผ่านมา รองลงมาคือ ความรุนแรงทางจิตใจ อันเกิดจากการถูกดูต่ำ/ดูถูก การใช้คำหยาบคาย ชูตะคอก ประจาน หรือบังคับ ส่วนการละเลยและทอดทิ้งเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่พบตามมา ซึ่งพบจำนวนเหตุการณ์ใกล้เคียงกับความรุนแรงทางเพศ ที่มักพบในรูปแบบของการข่มขืน ในขณะที่ผลการสำรวจลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงในเด็ก ในช่วงปี 2554 - 2558 (สำนักบริหารการสาธารณสุข, 2559) พบว่า ลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงในเด็กที่พบบ่อยที่สุดตลอด 5 ปีนี้ คือ ความรุนแรงทางเพศ รองลงมา คือ ความรุนแรงทางกาย ส่วนความรุนแรงทางจิตใจ และการถูกละเลยทอดทิ้งพบจำนวนใกล้เคียงกัน ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากผลการสำรวจที่กล่าวมานี้ กลับไม่พบว่าอุบัติการณ์ความรุนแรงจะเบาบางลง แต่กลับพบปัญหาที่ยังคงมีจำนวนมากและมีความซับซ้อน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดกับสตรีที่เป็นเพศที่อ่อนแอและเด็กซึ่งมีความเปราะบาง หากยังต้องเผชิญกับความบอบช้ำทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จะเห็นว่า สภาพความเป็นจริงดังกล่าวดูเหมือนจะสวนทางกับการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเป็นที่น่าสนใจ

ว่าเหตุใดเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวเหล่านี้จึงยังคงเป็นปัญหาที่คงอยู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด และจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ปัญหาเหล่านี้ลดน้อยลง

การวิเคราะห์เหตุความรุนแรงในครอบครัวไทยผ่านมุมมองแนวคิดทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีความรุนแรงในครอบครัวที่น่าเสนอในบทความนี้ กล่าวถึงสาระสำคัญที่ใช้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวของสังคมไทย ตามศาสตร์ทางจิตวิทยา สังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ รวมถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกิดจากการผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นแนวคิดทฤษฎีครอบครัว (Family Theory) โดยนำเสนอเรียงลำดับตามศาสตร์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เป็นแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา ที่อธิบายมูลเหตุเบื้องต้นของการกระทำผิดว่าเกิดจากจิตใต้สำนึก (Unconscious) โดยกล่าวว่า เรื่องของจิตใจเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างพลังของเหตุผลกับพลังของความไม่มีเหตุผล โดยพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากสัญชาตญาณ (Id) ได้แก่ สัญชาตญาณทางเพศและสัญชาตญาณความก้าวร้าว การแสดงออกของสัญชาตญาณ เป็นไปเพื่อแสวงหาความสุขและความพึงพอใจ และเมื่อได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะดิ้นรนแสวงหาต่อไปอีก เว้นแต่จะได้รับการควบคุมจากพลังแห่งการใช้เหตุผล (Ego) เมื่อเป็นเช่นนี้ Id กับ Ego จะเกิดการขัดแย้งกันบ่อย ๆ ซึ่งอาจแก้ปัญหาได้โดยความคิดในเชิงมโนธรรม ซึ่งเป็นพัฒนาการของจิตใจที่เรียกว่า Superego เพื่อที่จะดำรงตนให้เป็นไปตามข้อกำหนดทางวัฒนธรรมด้านความประพฤติ (Freud, 1964) จากมุมมองทฤษฎีนี้ การที่สามีกระทำต่อภรรยา หรือการกระทำรุนแรงต่อสมาชิกในครอบครัว เกิดจากการใช้สัญชาตญาณที่มีอยู่ในคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางเพศ และสัญชาตญาณความก้าวร้าวรุนแรง โดยที่ Ego หรือ Superego ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณนั้นไม่ให้เห็นออกมาได้

หากอธิบายเฉพาะบริบทสังคมไทย ความเชื่อทางศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการใช้สติในการควบคุมตน ถือว่า สัญชาตญาณเป็นการกระทำที่ขาดสติควบคุม ทำให้ไม่ก่อปัญหา คือ ไม่สามารถนำเหตุและผลมาใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำตามหลักเหตุและผลที่ควรปฏิบัติและหลักศีลธรรมได้ ทฤษฎีนี้จึงใช้ได้กับสังคมไทยในแง่ของการกระตุ้นให้คนใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (Ego) และส่งเสริมมโนธรรม คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันดี (Superego) ภายในจิตใจเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความรุนแรง อย่างไรก็ตาม การก่อความรุนแรงในครอบครัวที่พบเจอในสังคมไทย อาจไม่ได้เกิดจากการใช้สัญชาตญาณ (Id) เพียงตัวเดียวโดด ๆ โดยพบว่า หลายเหตุการณ์ของความรุนแรง เกิดจากมีปัจจัยอื่น ๆ มากกระตุ้นให้สัญชาตญาณของมนุษย์กระโจนออกมาโดย Ego และ Superego ไม่สามารถทัดทานได้ เช่น การใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด หรืออาการทางจิตประสาท จะเห็นได้จากผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงที่ถูกทำร้ายจากครอบครัวในสังคมไทย พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงที่เด่นชัดคือการที่สามีดื่มเหล้าจนทำให้ขาดสติ ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว (ณัฐินี คงทรัพย์สินศิริ, 2552) และผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมความรุนแรงต่อครอบครัวของผู้ชายบ้าง ซึ่งพบว่า ผู้ป่วยที่เข้ายาบ้า มีพฤติกรรมรุนแรงต่อครอบครัวถึงร้อยละ 92.2 (สุจิตรา ฤทธิมนตรี และกฤตยา แสงเจริญ, 2554) นอกจากนั้นยังพบข่าวความรุนแรงในครอบครัวทางสื่อต่าง ๆ ที่ผู้ก่อความรุนแรงจำนวนหนึ่งไม่จะเป็นการทำร้ายร่างกายไปจนถึงการฆ่าตัวหรือฆ่ากันตาย มีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการใช้สารเสพติดร่วมด้วย รวมไปถึงอาจตรวจพบว่ามีความผิดปกติทางจิต

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

เป็นแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาที่น่าเสนอความเชื่อที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบจากสิ่งแวดล้อม (Environment) เพราะมนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อม

ตลอดเวลา ซึ่ง Bandura ได้สรุปว่าพฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือจากการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) ซึ่งต้องอาศัยความสนใจ ความจำ และศักยภาพในการแสดงพฤติกรรม (Bandura, 1986) จากแนวความคิดทฤษฎีดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่า พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของครอบครัว สภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง อัตลักษณ์ของบิดา มารดาและการอบรมสั่งสอนหรือสังคมประกิต (Socialization) สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง ลักษณะเฉพาะของชุมชน กลุ่มเพื่อน และสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้ การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ 1) พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant) ได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดู 2) ความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 3) ความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ การใช้ความรุนแรง เกิดจากการมีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งประสบการณ์ตรงในฐานะผู้ถูกกระทำรุนแรง และประสบการณ์อ้อมในฐานะผู้สังเกตการณ์ความรุนแรงตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งอาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดู บรรยากาศในครอบครัว และสภาพแวดล้อมชุมชนที่มีตัวอย่างความรุนแรงให้เห็นเป็นประจำ โดยเกิดการจดจำตัวแบบบทบาทที่ใช้ความรุนแรง และยอมรับการใช้ความรุนแรงว่าเป็นเรื่องปกติ หรือเรียนรู้ในการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการที่ช่วยยุติเหตุการณ์ความขัดแย้งได้ ดังนั้น ในชีวิตสมรสเมื่อเกิดความขัดแย้งกัน จึงมักใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาตามประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา โดยเฉพาะเมื่อรับรู้ต้นว่ามีศักยภาพพอที่จะก่อเหตุรุนแรงตามตัวแบบนั้นได้ไม่ยาก หรืออาจเป็นการก่อความรุนแรงด้วยความพลั้งเผลอหรือกระทำ ความรุนแรงออกมาโดยไม่รู้ตัว อันเนื่องมาจากการเลือกเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงบ่อยครั้งจนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพแห่งตน ด้วยเหตุนี้ ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่ส่งผ่านประสบการณ์ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่บทบาทของผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อไป โดยเฉพาะสังคมไทยที่ยังคงเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพา และค่านิยมผู้น้อยเดินตามผู้ใหญ่ ดังนั้น การเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมแวดล้อมและการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่นจึงเกิดได้ไม่ยาก ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยจึงยังคงมีลักษณะเป็นวัฏจักรอย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

3. ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง (Subculture of Violence Theory)

ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง ใช้ฐานแนวคิดทางจิตวิทยาและสังคมวัฒนธรรม โดยขยายแนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ส่วนทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมกับบุคคล โดยวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงมีลักษณะเช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น ที่เป็นการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกเข้าด้วยกัน จนกลายเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมให้สมาชิกในวัฒนธรรมนั้นปฏิบัติตาม เมื่อมีสมาชิกใหม่เกิดขึ้น พวกเขาจะสามารถเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ภายในบริบทของบรรทัดฐานและค่านิยม เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมนั้นให้ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (Gelles & Straus, 1979: 556) ทฤษฎีนี้ มองว่า ความรุนแรงเกิดจากการตอบสนองที่ได้รับการเรียนรู้ในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกของวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง บุคคลจะได้รับการขัดเกลาทางสังคมภายใต้ค่านิยมและบรรทัดฐานที่สนับสนุนหรือยอมรับความรุนแรง การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือยอมรับความรุนแรงเป็นผลมาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมและได้รับการเรียนรู้จากวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงนั่นเองและอธิบายการใช้ความรุนแรงต่อภรรยาว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง จะได้เรียนรู้การใช้ความรุนแรง ยอมรับ ซึมซับค่านิยมและบรรทัดฐานที่สนับสนุนให้ใช้ความรุนแรง โดยครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงไปยังสมาชิกในครอบครัว และสมาชิกในครอบครัวจะเรียนรู้บรรทัดฐานการยอมรับให้ใช้ความรุนแรง มีค่านิยมว่าการใช้ความรุนแรงต่อภรรยาเป็นสิ่งที่ไม่ผิดและเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ และเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น มักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ทฤษฎีวิวัฒธรรมย่อยของความรุนแรง แสดงถึงการส่งผ่านแบบแผนพฤติกรรมความรุนแรงเช่นเดียวกัน กับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แตกต่างกันว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นการส่งผ่านพฤติกรรมความรุนแรงจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจนเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรง ในขณะที่ทฤษฎีวิวัฒธรรมย่อยแสดงให้เห็นถึงการการส่งผ่านแบบแผนพฤติกรรมความรุนแรง จากการที่บุคคลเรียนรู้ค่านิยม บรรทัดฐาน หรือ ความเชื่อ ซึ่งเป็นแบบแผนวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากกลุ่มสังคมที่ใกล้ชิดกับคนตั้งแต่วัย เด็กซึ่งสำหรับสังคมไทยแล้ว ครอบครัวจัดได้ว่าเป็นระบบทางสังคมที่ปลูกฝังวัฒนธรรมให้เด็กยาวนานและใกล้ชิด กว่าครอบครัวทางตะวันตกที่เด็กมักแยกจากครอบครัวเร็วกว่าและมีความอิสระทางความคิดสูงกว่า ยิ่งไปกว่านั้น การส่งผ่านวัฒนธรรมความรุนแรงในสังคมไทยน่าจะมีความแนบแน่นกว่า เนื่องจาก รูปแบบวัฒนธรรมยังเป็น ลักษณะที่คนในสังคมให้ความสำคัญกับกลุ่มและการยอมรับจากสังคมรอบข้าง จึงง่ายที่บุคคลจะยอมรับและเลือก เรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่ม จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมความรุนแรงเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกตัวบุคคล แต่สภาพแวดล้อมภายนอกนี้เองที่ส่งผลต่อสภาพภายในตัวบุคคล ทำให้บุคคลเกิดนิสัยเชิงลบของผู้ที่กระทำความรุนแรง จนถึงขั้นที่อาจยอมรับว่าความรุนแรงเป็นวิธีแก้ไขปัญหาของครอบครัว หรือเกิดความรู้สึกชอบธรรม ในการใช้ความรุนแรงต่อคนในครอบครัว และมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นต่อเนื่องต่อไป

4. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว (Family Symbolic Interaction Theory)

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว ขยายแนวคิดมาจากแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยา โดยแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับมนุษย์แต่ละคน หรือสิ่งที่เกี่ยวกับตัวตน (Concept of Self) (พูนสุข เวชวิฐาน, 2557: 4-9) สาระสำคัญของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว เน้น กระบวนการสร้างบทบาทภายในครอบครัว การให้ความหมายและการแสดงบทบาทของแต่ละบุคคลในครอบครัว และความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ของบุคคลผ่านกระบวนการสื่อสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กผ่าน กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือที่เรียกว่า สังคมประกิต (Socialization) (Blumer, 1969) แนวคิดทฤษฎีนี้ อธิบายปรากฏการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ไว้ว่า การจะเกิดความรุนแรงในครอบครัวขึ้นหรือไม่ อยู่ที่ว่าผู้ชาย มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองอย่างไรเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ครอบครัวที่มีปัญหามักเกิดจากการสร้างสัญลักษณ์ความสำคัญ ในครอบครัวโดยให้ผู้ชายแสดงบทบาทที่เป็นใหญ่เสมอ และการให้ความสำคัญกับตัวตนของผู้ชายที่มากเกินไป ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้

ความเชื่อตามแนวคิดนี้ หย่อความรุนแรงจึงเป็นสตรีเพศที่มักถูกกระทำจากบุรุษที่สร้างตัวตนของตนเองให้ มีบทบาทหรืออำนาจที่เหนือกว่า และอาจเกี่ยวโยงไปถึงเด็ก ๆ ซึ่งเป็นผู้เปราะบางในครอบครัวที่อาจถูกกระทำ ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ที่ยังคง มีการปลูกฝังค่านิยมบางอย่างของสังคม ที่ถือว่าสถานภาพของผู้ชายเหนือผู้หญิง ผู้ชายจึงพยายามแสดงอำนาจ เหนือเพศที่อ่อนแอกว่าทางร่างกาย จึงทำให้เกิดกรณีสามีทำร้ายร่างกายภรรยาอยู่บ่อยครั้ง รวมไปถึงคดี การกระทำความรุนแรงกับบุตรสาวหรือหลานสาวที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการจำแนกสถิติความรุนแรง ตามลักษณะความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่น่าเสนอในตอนต้น ที่ยังคงพบว่า การถูกทำร้ายร่างกาย ภายในครอบครัว ยังคงเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวไทยที่พบมากที่สุดและพบมากต่อเนื่องมาโดยตลอด จึงเป็นเรื่องที่สังคมต้องตั้งคำถามเพื่อการดำเนินการต่อไปว่า ทำอย่างไรจึงจะปรับเปลี่ยนมุมมองของชายไทย ในการให้ความหมายบทบาทของตนในครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและเที่ยงธรรมต่อฝ่ายหญิง และสร้าง กระบวนการสื่อสารภายในครอบครัวเพื่อให้เด็กเรียนรู้บทบาทที่เหมาะสมของการเป็นสมาชิกครอบครัวต่อไปได้

5. ทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว (Family Development Theory)

เป็นแนวคิดทฤษฎีครอบครัว ที่เกิดจากการประยุกต์ศาสตร์ทางสังคมวิทยา มาใช้อธิบายพัฒนาการ ของครอบครัวว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและแบบแผนประสบการณ์ภายในครอบครัว เรียกว่า

วงจรชีวิตครอบครัว (Family Life Cycle) โดยปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตนี้ เกิดจากทั้งปัจจัยภายในครอบครัว อันเกิดจากความต้องการหรือข้อเรียกร้องของสมาชิกในครอบครัวในด้านต่าง ๆ (Demands of family members) และปัจจัยภายนอกครอบครัว เช่น สภาพสังคมแวดล้อมหรือความคาดหวังของสังคม เป็นต้น (Hill & Mattessich, 1979) วงจรชีวิตครอบครัว แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ 1) ขั้นตอนของครอบครัวขยายเป็นขั้นตอนที่ครอบครัวให้กำเนิดบุตรจนเติบโตใหญ่ ได้แก่ ระยะเริ่มสมรสพัฒนาครอบครัว ระยะแรกตั้งครุภรรยา ระยะเริ่มเป็นบิดามารดา ระยะบุตรเข้าโรงเรียน และระยะบุตรเข้าสู่วัยรุ่น และ 2) ขั้นตอนของครอบครัวหดตัวเป็นขั้นตอนที่บุตรได้แยกออกจากครอบครัวเดิม ได้แก่ ระยะบุตรแยกครอบครัว ระยะบ้านว่างเปล่า และระยะปัจฉิมวัยที่สมรรถภาพทางกายของคู่สมรสเริ่มเสื่อมลง (พูนสุข เวชวิฐาน, 2557: 10-15)

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงชีวิตในลักษณะรูปตัว U (U-Shape) ตามวงจรชีวิตครอบครัว กล่าวคือ สามีภรรยาจะมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมากที่สุดเมื่อเริ่มต้นชีวิตครอบครัว จากนั้นความพึงพอใจจะเริ่มลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อมีบุตรคนแรก และลดลงอย่างเรื่อย ๆ จนถึงระยะบุตรอยู่ในวัยเรียน และลดต่ำลงที่สุดเมื่ออยู่ในช่วงวัยรุ่น หลังจากนั้นความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวจะเริ่มมากขึ้นจนถึงระยะที่บุตรเริ่มมีครอบครัวและออกจากบ้านไป (Eshleman, 1994: 380) จากทฤษฎีพัฒนาการครอบครัวนี้ สามารถชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวในช่วงระยะต่าง ๆ ซึ่งในระยะที่ความพึงพอใจต่อกันลดน้อยลง ความเหินห่าง การขาดความสนใจซึ่งกันและกัน การขาดสิ่งยึดเหนี่ยวไว้ด้วยกัน อาจทำให้ชีวิตครอบครัวราบเรียบจนน่าเบื่อหน่าย หรือแม้แต่เกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวได้

ตามแนวคิดนี้ การเกิดความรุนแรงในครอบครัว ปมเหตุแห่งความรุนแรงเกิดจากการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตครอบครัวที่เริ่มต้นจากความพึงพอใจ ไปสู่ความเหินห่าง ความน่าเบื่อหน่าย และในที่สุดอาจนำไปสู่ความขัดแย้งภายในครอบครัว และเกิดความรุนแรงได้ ซึ่งวงจรแบบนี้เห็นได้บ่อยในสังคมไทย โดยเหี้ยมความรุนแรงอาจเป็นได้ทั้งสามีหรือภรรยา และลักษณะความรุนแรงอาจเป็นได้ทั้งความรุนแรงทางร่างกายและความรุนแรงทางจิตใจ เช่น การทำร้ายร่างกายภรรยาที่ตีจากไปมีคนใหม่จากความสัมพันธ์ที่จืดจาง การดูถูกเหยียดหยาม หรือพูดให้เจ็บช้ำน้ำใจ หรือแม้แต่ความรุนแรงทางด้านเพศ เช่น สามีอาจใช้กำลังบังคับให้ภรรยามีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่ฝ่ายภรณยานั้น เนื่องจากความสัมพันธ์ที่แปรเปลี่ยนไป อาจเพราะกลัวว่าสามีไม่รัก หรือกลัวว่าจะไปมีความสัมพันธ์กับคนอื่น หรือแม้กระทั่งถูกทำร้ายจากความสัมพันธ์ที่ไม่แนบแน่นเหมือนก่อน จึงต้องจำยอมถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่ชอบหรือในลักษณะที่ผิดธรรมชาติ ซึ่งความรุนแรงเช่นนี้ถือเป็นความทับซ้อนของความรุนแรงทั้งทางกายและทางเพศ และต่อเนื่องไปถึงความบอบช้ำทางจิตใจตามมา อย่างไรก็ตาม สาเหตุแห่งความรุนแรงลักษณะนี้ที่ยังคงอยู่ นอกจากมูลเหตุความสัมพันธ์ที่จืดจางลงในครอบครัวตามแนวคิดทฤษฎีแล้ว อาจควบคู่ไปกับการมองความรุนแรงเป็นเรื่องปกติของครอบครัว จะเห็นได้จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวของสมาชิกในชุมชนแห่งหนึ่ง ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.2 กลับมองว่าการละเมิดทางเพศต่อคนในครอบครัวไม่ถือว่าเป็นความรุนแรงในครอบครัว (วุฒิชัย เปี้ยแดง, 2553)

6. ทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม (Feminist Family Theory)

แนวคิดทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม เป็นแนวคิดทฤษฎีครอบครัวที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางสังคมวัฒนธรรม เน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติทางวัฒนธรรมที่ยึดหลักผู้ชายเป็นใหญ่และการมีข้อจำกัดของเพศหญิง จากเหตุผลนี้ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในบทบาทที่เป็นรอง ซึ่งกลายเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและประเพณีในครอบครัว และมองว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมที่เห็นต้องกันว่าผู้ชายเป็นใหญ่ ความรุนแรงจึงเป็นวิธีการในการรักษาการควบคุมทางสังคมและการคงอำนาจของชายที่เหนือกว่าหญิง แนวคิดนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้หญิงที่จำทนอยู่กับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งพบว่า การเลือกที่จะทนอยู่กับสามีในครอบครัวก็เพื่อรักษาความเป็นครอบครัวต่อไป รวมถึงค่านิยมความเชื่อที่ถูกสั่งสอน

จากพ่อแม่ที่ว่าภรรยาควรจะต้องทน ส่วนพื้นฐานทางครอบครัวก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงต้องทนอยู่ในภาวะจำทน แต่ท้ายสุดแล้วเหตุผลอีก ๆ ที่อยู่ในใจของผู้หญิงนั้นคือเพราะรักนั่นเอง (ณัฐินี คงทรัพย์สินศิริ, 2552) ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย และภาวะที่สตรีต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในครอบครัว นอกจากนั้น Bograd (1988) ยังกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวสตรีนิยมไว้ว่าการวิเคราะหหรือการกระทำใด ๆ ที่มีจุดยืนว่าความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง ซึ่งผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบและมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมนั้น ความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชายดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้หญิงถูกคุกคามหรือกดขี่ทางเพศจากเพศชาย นำไปสู่การเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตามมา

สำหรับสังคมไทย วัฒนธรรมที่ผู้ชายเป็นใหญ่มีความเด่นชัดตั้งแต่ยุคอดีต ปัจจุบันวัฒนธรรมเช่นนั้นดูเหมือนจะเจือจางลง และมีความพยายามที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยไม่ใช้ความพยายามที่จะทำให้บทบาทหรือความดีเด่นของเพศชายลดลง แต่เป็นความพยายามที่จะส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างชายและหญิง ซึ่งแม้จะมีความพยายามสร้างความเสมอภาคดังกล่าว ปมเหตุแห่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นตามแนวคิดนี้ยังคงมีความร่วมสมัยอยู่ พิจารณาจากการวิเคราะห์สาเหตุความรุนแรงตามแนวคิดทฤษฎีนี้ จะพบว่าเป็นการกระทำรุนแรงที่สามีกระทำต่อภรรยา ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เสมอภาคในชีวิตแต่งงาน เพื่อคงความมีอำนาจเหนือผู้หญิง หรือเป็นการแสดงถึงสถานภาพของเพศชายที่อยู่เหนือเพศหญิง ภาพข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงในสังคมไทยที่ยังพบอยู่เสมอ คือ การที่ผู้ชายแสดงอำนาจผ่านการใช้ความรุนแรงจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ใช้ความรุนแรงเพราะหึงหวง เพื่อแสดงความครอบครองเสมือนสตรีเป็นสิ่งที่ของของตนที่จะยึดแย้งไปไม่ได้ อันเกิดจากความเชื่อที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี สถานการณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐินี คงทรัพย์สินศิริ (2552) ซึ่งเป็นการวิจัยจากกรณีศึกษาหนึ่ง พบว่า สามีทำร้ายร่างกายภรรยารุนแรง รวมไปถึงกักขังไม่ให้ออกจากบ้านเนื่องมาจากกลัวว่าภรรยาจะไปมีผู้ชายอื่นหรือคบชู้ ซึ่งกรณีศึกษานี้เป็นตัวอย่างของการทับซ้อนระหว่างการแสดงอำนาจกับการแสดงออกว่ารักโดยไม่มองว่าเป็นความรุนแรง อันเกิดจากความคิดและทัศนคติที่ผิดเพี้ยนไป

7. ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากร (Resource Theory)

เป็นแนวคิดทฤษฎีครอบครัวที่นำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยามาใช้อธิบายความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยแนวคิดนี้กล่าวถึงการแบ่งชั้นทางสังคมเป็นผลของการที่สังคมนั้น ๆ ให้ความสำคัญว่าใครเป็นผู้ครอบครองทรัพยากรมากกว่ากัน และสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ในแง่ของอำนาจและการใช้ทรัพยากรในครอบครัว โดยอำนาจคือความสามารถที่สมาชิกคนหนึ่งมีอิทธิพลต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว และการใช้ทรัพยากรในครอบครัว เป็นการจัดหาทรัพยากรให้สมาชิกในครอบครัว เพื่อช่วยให้ได้เป้าหมายของความต้องการที่ตั้งไว้ เช่น เพื่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน อำนาจทางการเงิน เพื่อนฝูง สถานภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น สามีภรรยา คือ ผู้ที่หาเลี้ยงครอบครัว โดยจะต้องมีอำนาจที่สมดุลกันในครอบครัว ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง แต่โดยทั่วไป สามีมักจะมีอำนาจมากที่สุดในครอบครัว เนื่องจากเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวหรือเป็นผู้นำทรัพยากรมาให้ครอบครัว เป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจในครัวเรือน ในบางครอบครัวที่เกิดความรุนแรงมาจากการใช้อำนาจของสามี-ภรรยาที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากสามี ทำให้ไม่สามารถปกป้องตนเองจากการกระทำรุนแรง และต้องยอมทนอยู่แม้จะถูกกระทำ หรือเมื่อใดที่สามีมีความรู้สึกต่ำต้อยกว่าภรรยาทั้งหน้าที่การงาน รายได้ ความรู้ต่าง ๆ เมื่อนั้น การใช้ความรุนแรงในครอบครัวอาจเกิดขึ้น เพื่อเป็นการแสดงว่าอย่างน้อยผู้ชายก็ยังมีอำนาจมากที่สุดในครอบครัว รวมไปถึงคนที่อยู่ในสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำไม่สามารถจัดหาทรัพยากรจากภายนอกให้สมาชิกในครอบครัวได้ อาจทำให้เกิดความคับข้องใจ และอาจจะก่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้สูงกว่าครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า เนื่องจากมีอำนาจในการจัดหาทรัพยากรได้ดีกว่า (Goode, 1971)

สำหรับสังคมไทย แนวคิดนี้ยังใช้อธิบายสาเหตุแห่งความรุนแรงได้เป็นอย่างดีและไม่ตกยุคสมัย เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจเกี่ยวพันกับสังคมและชีวิตของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ปัจจุบันอำนาจในการจัดหาทรัพยากรที่ตกอยู่กับเพศชายจะไม่เด่นชัดเท่าในอดีต แต่ยังคงมีให้เห็นอยู่ไม่น้อย ที่อำนาจดังกล่าวนี้ส่งผลให้เพศชายมีอำนาจในการต่อรองให้ผู้หญิงต้องฟังและยอมตาม และยังคงพบเห็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นบ่อยในครอบครัวที่มีความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ เช่น การศึกษาวิจัยความรุนแรงในครอบครัวของชุมชนแห่งหนึ่งของไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะพบเหตุของความรุนแรงในครอบครัวมากกว่า เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ จะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว ทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล อารมณ์หงุดหงิด และหากคนในครอบครัวเร่งหารายได้จนไม่มีเวลาวางทำกิจกรรมกับคนในครอบครัวด้วยแล้ว มีผลให้ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวไม่แน่นแฟ้นเท่าที่ควร (ยงยุทธ แสนประสิทธิ์, 2554) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาทในครอบครัว ที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เหตุของการทะเลาะวิวาทเกิดจากความขัดแย้งในเรื่องเงินมากที่สุด (ดาวชมพู พัฒนประภาพันธ์ และรณชัย คงสกนธ์, 2550) รวมถึงผลการศึกษาที่นำเสนอให้เห็นว่า ผู้ชายที่ไม่มีงานทำ มีอัตราการทำร้ายภรรยาสูงกว่าผู้ชายที่มีงานทำ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) หลักฐานเชิงประจักษ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาความตึงเครียดทางเศรษฐกิจ หรือการก่อเกิดหนี้สิน เป็นที่มาของความเครียดและความกดดันในจิตใจ และแสดงออกในรูปแบบของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้ และการที่เพศชายไม่สามารถแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังให้มีบทบาทเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวที่ต้องเป็นผู้จัดหาทรัพยากรเลี้ยงดูครอบครัว อาจทำให้การแสดงบทบาทผิดเพี้ยนไป หรือเปลี่ยนที่ระบายความเครียดและความกดดันทางจิตใจไปสู่การกระทำรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว

จากการวิเคราะห์เหตุของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวตามแนวคิดทฤษฎีจากศาสตร์ต่าง ๆ พบว่า ปมเหตุความรุนแรงในครอบครัว เกิดขึ้นทั้งในระดับตัวบุคคล ครอบครัว ชุมชนหรือสังคมแวดล้อม เริ่มจากศาสตร์ทางจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดย**ทฤษฎีจิตวิเคราะห์**อธิบายสาเหตุความรุนแรงที่เกิดในระดับบุคคล อันเนื่องมาจากโครงสร้างทางจิตที่ Ego ไม่สามารถควบคุมการใช้สัญชาตญาณความรุนแรงได้ ซึ่งแตกต่างจาก**ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม**ที่อธิบายความรุนแรงในครอบครัวทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และสังคมแวดล้อม โดยเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงของบุคคล เนื่องมาจากบุคคลจดจำและเรียนรู้ตัวแบบความรุนแรงจากทั้งครอบครัว เพื่อน และกลุ่มคนในสังคม รวมไปถึงเรียนรู้จากการส่งผ่านประสบการณ์รุนแรงในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น ศาสตร์ทางสังคมวิทยา ได้แก่ **ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว** อธิบายสาเหตุความรุนแรงในครอบครัวในระดับครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับการที่บุคคลสร้างตัวตนของตนให้มีบทบาทหรืออำนาจเหนือกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว รวมไปถึงกระบวนการขัดเกลาและการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีผลต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของเด็ก จะเห็นว่าแนวคิดนี้ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็กเช่นเดียวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลและครอบครัว ส่วน**ทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว**ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางสังคม อธิบายสาเหตุความรุนแรงในระดับครอบครัวที่แตกต่างจากทฤษฎีที่กล่าวมา โดยเน้นเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตครอบครัว อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา จากความพึงพอใจซึ่งกันและกัน กลายเป็นความเหินห่าง สู่ความขัดแย้งและเกิดความรุนแรงในที่สุด ส่วน**ทฤษฎีวิวัฒธรรมย่อยของความรุนแรง**ที่เป็นการผสมผสานศาสตร์ทางจิตวิทยาและสังคมวัฒนธรรม อธิบายสาเหตุความรุนแรงในระดับครอบครัวและสังคมแวดล้อม ซึ่งมีความคล้ายกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เน้นการส่งผ่านต้นตอแห่งความรุนแรง แตกต่างกันว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นการส่งผ่านที่สืบเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ส่วนทฤษฎีวิวัฒธรรมย่อยของความรุนแรง เป็นการส่งผ่านอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมวัฒนธรรม โดยบุคคลจะสืบทอดค่านิยม และ

บรรทัดฐานจากสังคมว่าความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ หรือเกิดความรู้สึกชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง สำหรับ **ทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม** ใช้ศาสตร์ทางสังคมวัฒนธรรม อธิบายสาเหตุความรุนแรงในระดับครอบครัวและสังคม โดยกล่าวถึงความรุนแรงในเชิงวัฒนธรรมของสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว ซึ่งทำให้ผู้หญิงยังคงถูกกดขี่ทางเพศหรือถูกกระทำด้วยความรุนแรง และท้ายสุด คือ **ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากร** ที่เกิดจากการผสมผสานศาสตร์ทางเศรษฐศาสตร์และสังคม อธิบายความรุนแรงในระดับครอบครัว ในเชิงการให้อำนาจแก่ผู้จัดสรรทรัพยากรให้ครอบครัวจนทำให้ดูเหมือนมีอำนาจที่จะแสดงความรุนแรงต่อสมาชิกในครอบครัวได้ รวมไปถึงปัญหาทางเศรษฐกิจมีผลต่อความเครียด ความกดดัน ทำให้เกิดการระบายความเครียดและความกดดันสู่การใช้ความรุนแรง

จากการวิเคราะห์สาเหตุและสังเคราะห์เปรียบเทียบทฤษฎีจากศาสตร์ต่าง ๆ ขึ้นให้เห็นปมสาเหตุแห่งความรุนแรงทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนหรือสังคมแวดล้อม ดังนั้น การกำหนดแนวทางป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จึงต้องครอบคลุมในทุกระดับดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์สาเหตุผ่านมุมมองศาสตร์ต่าง ๆ และในระดับต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจยังไม่ครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวยังเกิดได้จากสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งเป็นสังคมในระดับมหภาค กล่าวคือ สังคมที่ละเลยและขาดความตระหนักถึงความรุนแรงในครอบครัว การบัญญัติทางกฎหมายและช่องว่างทางกฎหมายรวมถึงกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เอื้ออำนวยในการยุติปัญหาความรุนแรง รวมไปถึงการอุปสรรคในการเข้าถึงกฎหมายของประชาชน และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น การกำหนดแนวทางป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย จำเป็นต้องอาศัยนโยบายระดับชาติเพื่อให้การป้องกันปัญหาทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนหรือสังคมแวดล้อมขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรดำเนินการพร้อม ๆ กันไปในทุกระดับหรือขับเคลื่อนทั้งองค์ภาพของสังคมไทย โดยการทำงานและรวมพลังในลักษณะเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อลดภาพความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทยที่เวียนวนซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้ค่อย ๆ หดหรือลดน้อยลงไป

ข้อเสนอในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

การลดหรือยุติปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ควรเน้นที่การป้องกันปัญหาเป็นสำคัญ เพื่อมิให้เกิดความรุนแรงขึ้นภายในครอบครัว หรือมิให้ครอบครัวที่เคยเกิดความรุนแรงแล้ว เกิดความรุนแรงซ้ำอีก ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนหรือสังคมแวดล้อม รวมไปถึงสาเหตุในระดับประเทศ การป้องกันจึงควรดำเนินการในทุกระดับโดยเชื่อมโยงกับเหตุแห่งความรุนแรงตามแนวคิดทฤษฎีดังนี้

1. การป้องกันความรุนแรงในระดับบุคคล ข้อเสนอในการป้องกันที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์สาเหตุตามแนวคิดทฤษฎีซึ่งเป็นศาสตร์ทางจิตวิทยา โดยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ อธิบายสาเหตุความรุนแรงว่าเกิดจากการที่บุคคลใช้สัญชาตญาณแสดงความก้าวร้าว โดยที่ Ego หรือ Superego ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยอื่น เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด ฯลฯ มากระตุ้นให้สัญชาตญาณกระโจนออกมา โดยไม่สามารถควบคุมได้ การป้องกันปัญหาความรุนแรง ควรดำเนินการดังนี้

1) สถาบันครอบครัว ควรกล่อมเกลาและปลูกฝังให้เด็กใช้เหตุผลในการตัดสินใจ พิจารณาแยกแยะถูกผิดด้วยตนเอง หลีกเลี่ยงการลงโทษที่นอกจากจะไม่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แล้วยังสะสมความก้าวร้าวรุนแรงให้กับเด็กยิ่งขึ้นไปอีก ส่วนสถาบันการศึกษาควรพิจารณาแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จากการสอนให้แค่รู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรม แต่ควรปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กเกิดทักษะในการใช้เหตุผลและผลในการตัดสินใจ ผูกสติ และฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2) เนื่องจากสัณฐานวิทยาความก้าวร้าวมักเกิดได้ง่ายเมื่อบุคคลเสพสารเสพติด และสิ่งมั่วเมา ดังนั้น ครอบครัว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปลูกฝังและธำรงค้ำให้บุคคลเรียนรู้พิษภัยของปัจจัยที่ส่งเสริมความรุนแรงเหล่านี้ เช่น สุรา ยาเสพติด การพนัน การนอกใจคู่สมรส เป็นต้น

นอกจากนั้น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม อธิบายสาเหตุความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการจดจำตัวแบบและเลียนแบบต้นแบบแห่งความรุนแรง เป็นการส่งผ่านประสบการณ์ความรุนแรงจากรุ่นสู่รุ่น การป้องกันปัญหาความรุนแรง ควรดำเนินการดังนี้

3) องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและมนุษย์ ควรร่วมมือกับสื่อสารมวลชนเพื่อเสนอสื่อที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบที่เหมาะสม ธำรงค้ำเกี่ยวกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว เพื่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมแห่งความรักความเอาใจใส่ระหว่างกันในครอบครัว หลีกเลี่ยงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

4) ผู้ใหญ่ในครอบครัวและสถาบันการศึกษาควรช่วยกันปลูกฝังให้เด็ก/วัยรุ่นใช้การคิดเชิงเหตุผลในการวิเคราะห์ถูกผิด เลี่ยงเสพติด และเลือกเลียนแบบในสิ่งที่เหมาะสม เรียนรู้ที่จะไม่กระทำพฤติกรรมรุนแรงตามตัวแบบที่ไม่เหมาะสม มีวิธีการจัดการกับตนเองและผู้มีพฤติกรรมรุนแรงอย่างเหมาะสม

5) สถาบันครอบครัว ควรดูแลเด็กให้หลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับบุคคลที่มีพฤติกรรมรุนแรงเพื่อยุติวงจรแห่งการก่อความรุนแรงทั้งในฐานะที่เป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ

2. การป้องกันความรุนแรงในระดับครอบครัว เสนอการป้องกันที่สอดคล้องกับแนวคิดจากหลากหลายศาสตร์ ทั้งทางจิตวิทยา สังคมวิทยา สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ประยุกต์มาเป็นทฤษฎีครอบครัว โดยทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว อธิบายสาเหตุความรุนแรงที่เกิดจากการให้ความหมายบทบาทของตนในครอบครัวในเชิงอำนาจ ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในเพศชายที่สร้างบทบาทความเป็นใหญ่ในครอบครัว สอดคล้องกับทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม ที่ยังคงแผ่ขยายวัฒนธรรมให้ชายเป็นใหญ่ โดยสตรีมักเป็นฝ่ายเสียเปรียบและถูกกดขี่ทางเพศ การป้องกันปัญหาความรุนแรง ควรดำเนินการดังนี้

1) องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและมนุษย์ ควรอาศัยประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะจากสื่อออนไลน์ในการเผยแพร่และธำรงค้ำให้ผู้ชายตระหนักถึงการไม่ถืออำนาจและทำรุนแรงกับผู้หญิงหรือผู้อ่อนแอกว่า ชี้ให้เห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งผิด และส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจและตระหนักถึงความเสมอภาคของหญิงชาย โดยเฉพาะในแง่ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

2) สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ควรปลูกฝังให้เด็ก ๆ เรียนรู้ถึงความเสมอภาคของชายหญิง ส่งเสริมให้แต่ละเพศแสดงบทบาทของตนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการแสดงบทบาทที่ช่วยเหลือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

นอกจากนั้น แนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว ยังเน้นกระบวนการสื่อสารในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูในวิถีแห่งความรุนแรงมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ที่ให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดู เช่นเดียวกันกับทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยแห่งความรุนแรง ที่ชี้ให้เห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงไปยังสมาชิกในครอบครัว การป้องกันปัญหาความรุนแรง ควรดำเนินการดังนี้

3) สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ ควรเป็นแบบอย่างของการเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ก่อพฤติกรรมรุนแรงเพื่อหลีกเลี่ยงการเลียนแบบความรุนแรงจากรุ่นสู่รุ่น

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและมนุษย์ ควรใช้สื่อและกิจกรรมธำรงค้ำให้เห็นภาพลักษณ์แห่งครอบครัวไร้ความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การส่งผ่านความเชื่อที่ว่าความรุนแรงไม่ใช่เรื่องปกติของ

ครอบครัวผ่านสื่อต่าง ๆ และการเข้าถึงครอบครัวสู่เสี่ยงได้อย่างครอบคลุม จะช่วยให้ครอบครัวมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างแห่งครอบครัวไว้ความรุนแรงได้

ส่วนทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว ชี้ให้เห็นเหตุแห่งความรุนแรงที่เกิดจากวงจรชีวิตด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากร กล่าวถึงการให้อำนาจแก่ผู้จัดสรรทรัพยากรนำไปสู่การใช้อำนาจในทางรุนแรง รวมไปถึงปัญหาความตึงเครียดทางเศรษฐกิจภายในครอบครัวที่ส่งผลต่อความเครียด ความกดดัน และนำไปสู่การก่อความรุนแรง การป้องกันปัญหาควรดำเนินการดังนี้

5) หน่วยงานด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต และด้านการพัฒนาสังคมและมนุษย์ ควรทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการริเริ่มกิจกรรมหรือใช้ช่องทางต่าง ๆ ที่จะช่วยปรับเปลี่ยนวงจรชีวิตของครอบครัวให้ห่างจากพฤติกรรมความรุนแรง โดยการปลูกฝังความรักและความเข้าใจกันภายในครอบครัว ให้คำนึงถึงความต้องการซึ่งกันและกัน ไม่รื้อฟื้นหรือตอกย้ำปัญหาในอดีต ไม่ละเมิดความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัวของอีกฝ่าย ฝึกทักษะการสื่อสารอย่างมีเหตุผล ทักษะการเผชิญและแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างมีสติ และเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน ทำความเข้าใจร่วมกันว่าความรุนแรงมิใช่แนวทางในการแก้ปัญหาครอบครัว

6) หน่วยงานด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจควรทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่สามีภรรยา ร่วมกันจัดหาและจัดการทรัพยากรภายในครอบครัว โดยไม่มองว่าผู้หาเลี้ยงครอบครัวเป็นผู้มีอำนาจภายในครอบครัว และการวางแผนในการส่งเสริมเศรษฐกิจภายในครอบครัว จะช่วยลดความขัดแย้งภายในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวได้

7) หน่วยงานด้านสาธารณสุขเข้ามามีบทบาทร่วมกันกับครอบครัวและชุมชน เน้นการทำงานเชิงรุกในการส่งเสริมป้องกันความรุนแรงอันเกิดจากภาวะกดดันและคับข้องใจ ส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้การระบายความเครียดและความกดดันภายในจิตใจ วิธีการควบคุมอารมณ์ รวมไปถึงการส่งเสริมให้บุคคลหาคนที่ไว้วางใจได้เพื่อพูดคุยปรึกษาหารือให้รู้สึกผ่อนคลาย ระบายความคับข้องใจ

3. การป้องกันความรุนแรงในระดับชุมชน เสนอการป้องกันความรุนแรงที่สอดคล้องกับแนวคิดจากศาสตร์ทางจิตวิทยา และสังคมวัฒนธรรม โดยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมกล่าวถึงเหตุแห่งความรุนแรงที่เกิดจากการมีตัวแบบความรุนแรงให้สังเกตเห็นได้ภายในสภาพแวดล้อมของชุมชน ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยความรุนแรง ที่มองว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากการส่งผ่านค่านิยม และบรรทัดฐานแห่งความรุนแรงจากกลุ่มสังคมของชุมชนนั้น และทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม ที่ปลูกฝังวัฒนธรรมให้ชายเป็นใหญ่แก่คนในสังคมหรือชุมชน การป้องกันปัญหาความรุนแรง ควรดำเนินการดังนี้

1) สร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ไร้ตัวแบบความรุนแรง เน้นให้ชุมชนมีความปลอดภัยและสร้างความไว้วางใจให้แก่คนในชุมชน มีการจำแนกกลุ่มเป้าหมายในชุมชนให้ชัดเจนเพื่อร่วมเป็นเครือข่ายป้องกันปัญหาความรุนแรงในชุมชน เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มภาคีเครือข่าย กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา และกลุ่มประชาชนที่ร่วมกันดูแลไม่ให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้นในชุมชน ทั้งนี้ ผลการวิจัยของพัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ (2554) ชี้ให้เห็นว่า เครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการในชุมชน สามารถปฏิบัติงานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นน้อยลง

2) สร้างครอบครัวแกนนำ แสวงหาบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ ในการสื่อสารหรือสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวให้กับคนในชุมชนได้เรียนรู้ หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชน สร้างสื่อหรือกระบวนการสื่อสารในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างตัวแบบครอบครัวไว้ความรุนแรงให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยของ ยงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554) ชี้ให้เห็นว่า การสร้างแกนนำครอบครัวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา ช่วยป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้

3) ใช้กิจกรรมของชุมชน ในการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีข้อมูลในการตัดสินใจและมีแนวคิดที่จะป้องกันและยุติความรุนแรง รวมถึงการมีกิจกรรมเสริมสร้างพลังอำนาจและความเข้มแข็งของครอบครัว กิจกรรมส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และรณรงค์ยุติการกดขี่ข่มเหงทางเพศ โดยทุกกิจกรรมเกิดจากการร่วมวางแผนและร่วมดำเนินการจากคนในชุมชน เพื่อจัดวัฒนธรรมความรุนแรง และให้คนในชุมชนตระหนักถึงความเสมอภาคระหว่างชายหญิง

4. การป้องกันความรุนแรงในระดับชาติ เป็นการเสนอการป้องกันความรุนแรงโดยใช้นโยบายและการขับเคลื่อนในระดับประเทศ เพื่ออุดช่องโหว่การดำเนินงานที่เป็นปัญหาของสังคมไทยที่ผ่านมา รวมไปถึงเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการในทุกระดับที่กล่าวมา โดยมีข้อเสนอในการดำเนินการดังนี้

1) ควรมีนโยบายในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข หน่วยงานด้านการปกครอง และหน่วยงานด้านการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม โดยควรมีหน่วยงานหลักระดับชาติทำหน้าที่กำหนดกรอบนโยบายที่จำเป็น และผลักดันกลไกไปสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมให้มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

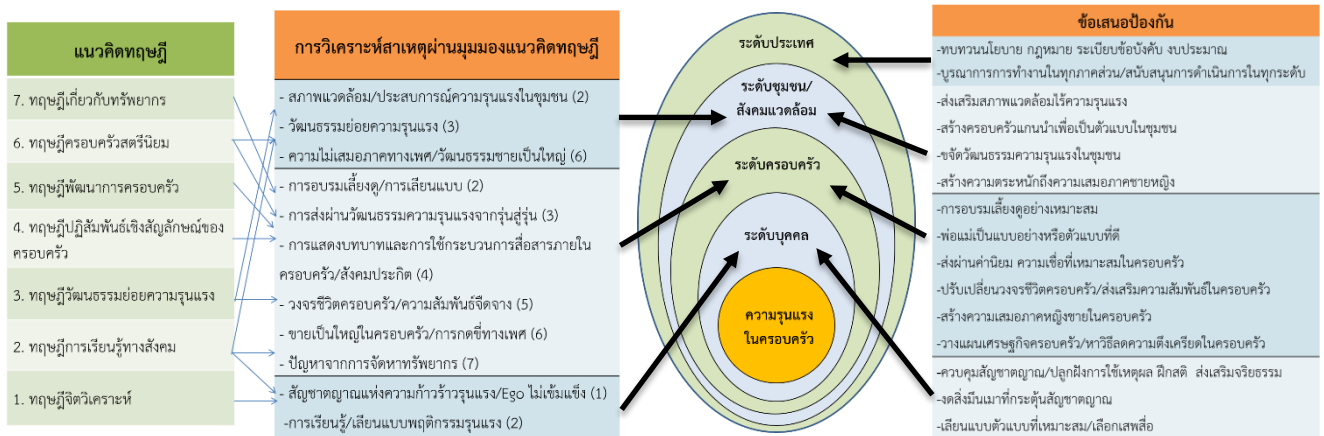
2) รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายองค์กรระดับชุมชนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือคุ้มครอง พัฒนาสุขภาพร่างกายและจิตใจผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว รณรงค์ผ่านสื่อเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติของคนในสังคมให้เข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว หรือมิติเกี่ยวกับหญิงชายให้ถูกต้อง รวมถึงสร้างความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น มีมาตรการควบคุมสื่อที่ส่งเสริมความรุนแรงในทุกรูปแบบ ไม่ให้สื่อกลายเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความรุนแรง และส่งเสริมหรือสนับสนุนสื่อสร้างสรรค์ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว

3) ควรมีการทบทวนกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งแก้ไขและเยียวยาปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจัง รวมถึงเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว

4) รัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว

สรุป

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ ลักษณะของความรุนแรง ได้แก่ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางจิตใจ ความรุนแรงทางเพศ และความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย/การละเลยและทอดทิ้ง สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย สามารถอธิบายได้โดยใช้มุมมองแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา สังคมวิทยา สังคมวัฒนธรรม และทฤษฎีครอบครัวซึ่งมีจุดเน้นในการอธิบายสาเหตุแห่งความรุนแรงที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นมูลเหตุแห่งความรุนแรงที่ครอบคลุมหลายมิติ ดังนั้น การกำหนดแนวทางการป้องกันจึงควรคำนึงถึงสาเหตุแห่งความรุนแรงในทุกมิติเช่นกัน โดยอธิบายได้ตามแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงการวิเคราะห์สาเหตุความรุนแรงในครอบครัวไทยและข้อเสนอในการป้องกันปัญหา

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์สาเหตุผ่านมุมมองแนวคิดทฤษฎีจะแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน/สังคมแวดล้อม นำไปสู่ข้อเสนอในการป้องกันทั้ง 3 ระดับ เช่นกัน ความรุนแรงในระดับบุคคล อธิบายได้โดยทฤษฎีจิตวิเคราะห์และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่มองว่า ความรุนแรงของบุคคลเกิดจากการใช้สัญชาตญาณแห่งความก้าวร้าวรุนแรง และการเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวทางในการป้องกัน จึงต้องมีการปลูกฝังการใช้เหตุผลและการส่งเสริมจริยธรรมงดสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้สัญชาตญาณรุนแรงกระโจนออกมา และการเลือกตัวแบบที่เหมาะสม ส่วนความรุนแรงในระดับครอบครัว อธิบายได้โดยใช้ทฤษฎีที่หลากหลาย ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ที่เชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูและการเลียนแบบพฤติกรรมพ่อแม่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงของเด็ก ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยความรุนแรงมองว่าวัฒนธรรมความรุนแรงสามารถส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นได้ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ของครอบครัว เน้นสังคมประจักษ์ผ่านกระบวนการสื่อสารและการแสดงบทบาทในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเด็ก ทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว เชื่อว่า ความสัมพันธ์ที่จิตใจจากลงมีผลต่อการใช้ความรุนแรงต่อกัน และทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม เชื่อว่าชายเป็นใหญ่ในครอบครัวจะทำการกดขี่ทางเพศโดยใช้ความรุนแรงได้ และทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรที่มองว่าปัญหาความรุนแรงเกิดจากปัญหาการจัดสรรทรัพยากรในเชิงการสร้างอำนาจในครอบครัว จากสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว การป้องกันทำได้โดยการอบรมเลี้ยงดูและพ่อแม่แสดงแบบอย่างที่ดีในครอบครัว เพื่อการส่งผ่านค่านิยม ความเชื่อที่เหมาะสม ขจัดวัฒนธรรมแห่งความรุนแรงในครอบครัว การส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อรักษาวงจรชีวิตที่ดีของครอบครัว การส่งเสริมความเสมอภาคของชายหญิงภายในครอบครัว รวมไปถึงการวางแผนเศรษฐกิจของครอบครัว และท้ายสุด ความรุนแรงในระดับชุมชนหรือสังคมแวดล้อม อธิบายโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยความรุนแรง และทฤษฎีครอบครัวสตรีนิยม ที่เชื่อว่าความรุนแรงในครอบครัวเกิดจาก สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยประสบการณ์รุนแรง กลุ่มวัฒนธรรมย่อยความรุนแรงในสังคม และความไม่เสมอภาคทางเพศโดยเฉพาะวัฒนธรรมของสังคมที่ให้ชายเป็นใหญ่ การป้องกันทำได้โดยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ไร้ความรุนแรง สร้างตัวแบบที่ดีในชุมชน ขจัดวัฒนธรรมความรุนแรงในชุมชน และสร้างความตระหนักถึงความเสมอภาคชายหญิง ข้อเสนอในการป้องกันความรุนแรงทั้ง 3 ระดับนี้

หากดำเนินการอย่างแยกส่วน อาจไม่สามารถป้องกันปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเพื่อป้องกันความรุนแรงขับเคลื่อนไปทั้งองค์การฯ ผู้เขียนจึงเสนอการป้องกันในระดับชาติที่เน้นให้การป้องกันทั้ง 3 ระดับเกิดการบูรณาการและขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กันทั่วทั้งประเทศ โดยบูรณาการการดำเนินการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของสถาบันครอบครัวในสังคมไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). รายงานการศึกษาศถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว. สืบค้นจาก <http://www.google.com>.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). ความรุนแรงในครอบครัว ความจริงกับสิ่งที่สวนทาง. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/>.
- จักรแก้ว นามเมือง. (2554). วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐฉิณี คงทรัพย์สินศิริ. (2552). การศึกษาภาวะจำทนของผู้หญิงที่ถูกทำร้ายจากครอบครัวในสังคมไทย: กรณีศึกษาผู้หญิงที่เข้ารับบริการมูลนิธิเพื่อนหญิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ดาวชมพู พัฒนประภาพพันธ์ และธณชัย คงสกนธ์. (2550). การสำรวจปัญหา สาเหตุ และผลกระทบทางด้านจิตใจจากความรุนแรงในครอบครัวของชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 52(4). สืบค้นจาก http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=47322
- พัชรินทร์ นินทจันทร์, โสภณ แสงอ่อน, นพวรรณ เปียชื่อ, ดร.ณิ ชุณหวิทย์, และธณชัย คงสกนธ์. (2554). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว. รมาริบัติพยาบาลสาร. 17(3). สืบค้นจาก https://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=98114
- พิชญาภา เจียมแท้. (2555). ความหมายและมาตรการทางกฎหมายต่อการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, สาขาวิชานิติศาสตร์.
- พูนสุข เวชวิฐาน. (2557). ทัศนคติครอบครัวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ยงยุทธ แสนประสิทธิ์. (2554). รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.

- วุฒิชัย เปี้ยแดง. (2553). *บทบาทของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนนำร่องของกรุงเทพมหานคร 4 ชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรม.
- วิชญ์ พงศ์พันธุ์อนุสร. (2556). *วิกฤติการณ์แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม.
- สุจิตรา ฤทธิมนตรี; และกฤติยา แสงเจริญ. (2554). พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวของผู้ใช้ยาบ้า. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 34(3), 48-56.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริม ปุณณะหิตานนท์. (2558). *การกระทำผิดในสังคม: สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). *คู่มือการปฏิบัติงานของเครือข่ายเพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยความเสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัว*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *การใช้ความรุนแรงในครอบครัว: กฎหมายช่วยได้*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2559). *ความรุนแรงในครอบครัวความจริงกับสิ่งที่สวนทาง*. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/>.
- หทัยรัตน์ มาประณีต. (2548). *ความรุนแรงในครอบครัว: ภัยผู้หญิงที่สังคมต้องรับรู้*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic interactionism: Perspective and method*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bograd, M. (1988). *Feminist Perspective on Wife Abuse*. California: SAGE.
- Eshleman J. R. (1994). *The Family: an Introduction*. (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon, Incorporated.
- Freud, S. (1964). *Group Psychology and The Analysis of The Ego Sigmund Freud*. New York: Bantam Books.
- Gelles, R. J., & Murray A. S. (1979). "Determinants of violence in the family: Toward a theoretical integration" pp. 549-581 in Wesley R. Burr, Reuben Hill, F. Ivan Nye, and Ira L. Reiss (Eds.), *Contemporary Theories About the Family (Vol. 1)*. New York: The Free Press.

- Goode, W. (1971). Force and Violence in the Family. *Journal of Marriage and the Family* 33: 624–636.
- Hill, R., & Mattessich, P. (1979). *Family development theory and life span development*. In P. Baltes & O. Brim (Eds.), *Life span development and behavior* (Vol. 2, pp. 161–204). New York: Academic Press.

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Caotrakul, S. (2009). *Educational Psychology*. (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Department of Women's Affairs and Family Development, Ministry of Social Development and Human Security. (2017). *Domestic Violence, Domestic Violence: The truth and pathway*. Retrieved from <https://www.pptvhd36.com/news/>
- Health Administration Division Office of Permanent Secretary Ministry of Public Health. (2016). *Domestic Violence: The truth and pathway*. Retrieved from <https://www.pptvhd36.com/news/>.
- Jiamtae, P. (2012). *Definitions and Legal Measures of Domestic Violence: A comparative study* (Master's Thesis). Thammasat University, Faculty of Law, Field of Criminal Law.
- Kongsubsiniri, N. (2009). *The State of Tolerance of Woman Who are ill Treated by Husband in Thai Society: A Case Study of Friend of Women Foundation*. (Master's Thesis). Thammasat University, Department of Social Work, Faculty of Social Administration.
- Marpraneet, H. (2018). *Domestic Violence: Women's disaster that society must recognize*. Bangkok: Somchay Press.
- Ministry of Social Development and Human Security. (2017). *The Report of Domestic Violence Situation*. Retrieved from <http://www.google.com>.
- Nammeung, J. (2018). *Thai Culture*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Nintachan, P., Sangon, S., Piaseu, N., Junhavat, D., & Kongsakon, R. (2001). Strengthening Community for Preventing Domestic Violence. *Ramathibodi Nursing Journal*, 17(3). Retrieved from https://www.kmutt.ac.mth/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=98114
- Office of Permanent Secretary Ministry of Social Development and Human Security. (2015). *Network Operation Manual for Surveillance and Risk Warning of Domestic Violence*. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security.

- Patanaprapapan, D. & Kongsakon, R. (2007). *Community Survey of Problems and Psychological Consequences of Domestic Violence in Bangkok Community*. The Psychiatric Association of Thailand. 52(4). Retrieved from http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=47322
- Piadaeng, W. (2010). *The community role in Prevention and correction domestic violence Problems: A case study of for pilot communities in Bangkok*. (Master's Thesis). Thammasat University, Faculty of Social Administration, Field of Criminal Justice Administration.
- Pongpan-anoosorn, W. (2013). *Critical Problem Resolution of Family Violence Throughout The Protection of The Victim of Family Violence Act B.E. 2550*. (Master's Thesis). Mahidol University, Faculty of Social sciences and Humanities, Field of Criminology and Criminal Justice.
- Punnahitanon, S. (2015). *Misconduct in Society: Sociology of Crime and Deviant Behavior*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Ritmoontree, S. & Sawanchareon, K. (2011). Violence Behavior toward Family of Methamphetamine Users. *Journal of Nursing Science & Health*. 34(3), 48-56.
- Sanprasit, Y. (2011). *Domestic Violence Prevention Model with Participatory Action of Families and Community: A Case Study of a Community in Pathumthani Province*. (Doctoral Dissertation). Srinakharinwirot University, Behavioral Science Research Institute, Field of Applied Behavioral Science Research.
- The Secretariat of The House of Representatives. (2011). *Domestic Violence: The law help*. Bangkok: Bureau of Parliamentary Studies, The Secretariat of The House of Representatives.
- Wetwithan, P. (2014). *An Introduction to Family Theories*. Bangkok: Parbpim.

3SRi